

V A L T A

VALLANKÄYTÖN 48 LAKIA

ROBERT GREENE

Nemo

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Englanninkielinen alkuteos *The 48 Laws of Power*

Suomentaneet Lauri Niskanen, Kirsi Rönnqvist, Juho Gröndahl, Lotta Heikkeri,
Hanne Okkonen ja Ari Jaatinen.

Niccolò Machiavelli -lainaukset suomentanut Aarne Huhtala.

Baltasar Gracián -lainaukset suomentanut Annikki Suni, ellei toisin mainita.

Baldesar Castiglione-, Jean de La Bruyère- ja Thukydides -lainaukset suomentanut
J. A. Hollo.

Sunzi -lainaukset suomentanut Matti Nojonen.

Montaigne -lainaukset suomentanut Renja Salminen, paitsi sivun 67 lainauksen
Marketta Enegren.

Shakespeare -lainaukset suomentanut Lauri Sipari.

Copyright © Joost Elffers and Robert Greene, 1998

© suomenkielinen laitos Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

ISBN 978-951-1-53031-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Omistettu Anna Billerille ja vanhemmilleni
R. G.

SISÄLLYS

ESIPUHE sivu 17

1. LAKI sivu 25

ÄLÄ JÄTÄ JOHTAJAA VARJOOSI

Pyri aina siihen, että ylempiarvoiset tuntevat asemansa turvatuksi. Jos haluat miellyttää heitä tai tehdä vaikutuksen, älä esittele taitojasi liikaa. Muuten voi käydä päinvastoin kuin haluat, ja herätätkin heissä pelkoa ja epävarmuutta. Jos saat johtajasi näyttämään mahtavammilta kuin he ovatkaan, saavutat paljon valtaa.

2. LAKI sivu 32

ÄLÄ LUOTA YSTÄVIISI LIIKAA – HYÖDYNÄ VIHOLLISIA

Varo ystäviä – he ovat petollisia, sillä he helposti kadehtivat sinua. Heistä saattaa tulla myös pilalle hemmoteltuja ja tyrannimaisia. Jos palkkaat vihollisesi, hän palvelee sinua ystävää uskollisemmin, sillä hänellä on enemmän todistettavaa. Pelkää enemmän ystäviä kuin vihollisia. Jos sinulla ei ole vihollisia, hanki niitä.

3. LAKI sivu 41

SALAA AIKEESI

Pidä muut epävarmuudessa ja epätietoisuudessa salaamalla todelliset tarkoitukset. Jos muut eivät tiedä aikeitasi, he eivät voi varautua niihin. Johdata heitä riittävästi väärään suuntaan ja hämää heitä – kun he vihdoinkin tajuaavat aikeesi, on jo liian myöhäistä.

4. LAKI sivu 58

SANO AINA VÄHEMMÄN KUIN ON TARPEEN

Sanoilla on valtaa. Mitä enemmän kerrot, sitä tavanomaisemmalta vaikutat ja sitä vähemmän hallitset tilannetta. Vaikka sanoisit jotakin arkipäiväistä, saat sen kuulostamaan omaperäiseltä, kunhan puheesi on epämääräistä ja arvoituksellista. Arvovaltaiset ihmiset tekevät vaikutuksen ja synnyttävät pelkoa sanomalla vähän. Mitä enemmän puhut, sitä todennäköisemmin sanat jotakin typerää.

5. LAKI sivu 65

KAIKKI RIIPPUU MAINEESTA – VARJELE SITÄ HENGELLÄSI

Maine on vaikutusvallan kulmakivi. Voit ohjailla ihmisiä ja saavuttaa voittoja pelkän maineesi avulla. Jos maineesi kärsii, olet heikko ja altis hyökkäyksille. Tee maineestasi iskunkestävä. Ole aina valppaana hyökkäyksien varalta ja estä ne ennalta. Opettele eliminoimaan vihollisesi tahraamalla heidän maineensa ja seuraa sivusta, kun yleinen mielipide tuhoaa heidät.

6. LAKI sivu 73

HERÄTÄ HUOMIOTA KAIKIN KEINAIN

Ulkomuoto on kaikki kaikessa; se mikä ei näy, ei ole minkään arvoista. Jos hukut väkijoukkoon, sinut unohdetaan. Tule esiin. Herätä huomiota hinnalla millä hyvänsä. Tee itsestäsi suurempi, värikkäämpi ja salaperäisempi kuin kilpailijasi, niin sinusta kiinnostutaan.

7. LAKI sivu 87

TEETÄ TYÖT MUILLA, OTA KUNNIA ITSELLESI

Käytä muiden älyä, tietoa ja työpanosta oman asiasi edistämiseen. Näin et ainoastaan säästä kallista aikaa ja vaivaa, vaan näytät myös suoriutuvan tehtävistäsi yli-inhimillisen nopeasti ja helposti. Työn tekijät unohtuvat, mutta kunnian ottajat muistetaan. Älä ikinä tee itse mitään, minkä joku muu voi tehdä puolestasi.

8. LAKI sivu 94

HOUKUTTELE MUUT LUOKSESI – KÄYTÄ TARVITTAESSA SYÖTTIÄ

Kun pakotat muut toimimaan, hallitset tilannetta. Houkuttele vastustaja luoksesi ja taivuttele hänet hylkäämään omat suunnitelmansa. Viekoittele häntä ensin mahtavalla palkkiolla ja hyökkää sitten. Näin saat etulyöntiaseman.

9. LAKI sivu 102

ANNA TEKOIDEN PUHUA PUOLESTASI

Väittelyllä saavutettu hetkellinen menestys on aina Pyrrhoksen voitto: sen herättämä kauna ja mielipaha ovat paljon voimakkaampia ja pitkäkestoisempia kuin yleisen mielipiteen hetkellinen muuttuminen. On vakuuttavampaa antaa tekojen puhua puolestaan, osoittaa käytännössä olevansa oikeassa ja vakuuttaa muut sanomatta sanaakaan. Tee, älä selitä.

10. LAKI sivu 110

TARTUNTA: VÄLTTELE ONNETTOMIA JA EPÄONNISIA

Muiden surkeuteen voi kuolla – tunnetilat ovat yhtä tarttuvia kuin sairaudet. Saatat luulla auttavasi hukkurvaa miestä, vaikka joudutat vain omaa tuhoasi. Epäonniset vetävät puoleensa lisää epäonnea, ja sinäkin saat osasi siitä. Siirry onnekkaiden ja onnellisten seuraan.

11. LAKI sivu 117

TEE MUUT RIIPPUVAISIKSI ITSESTÄSI

Säilyttääksesi itsenäisyytesi sinun tulee olla tarpeellinen ja kaivattu. Olet vapaa niin kauan kuin sinua tarvitaan. Jos muiden onni ja hyvinvointi riippuu sinusta, sinulla ei ole mitään pelättävää. Älä koskaan opeta muille niin paljon, että he tulevat toimeen ilman sinua.

12. LAKI sivu 125

RIISU UHRISI ASEISTA LASKELMOIDULLA REHELLISYYDELLÄ JA ANTELIAISUUDELLA
*Yksi vilpitön ja reilu teko hyvittää kymmenen konnantyötä. Avokätinen ja jalomielinen ele murtaa epäluuloisimmankin ihmisen suojamuurin. Kun laskelmoitu rehellinen teko on mur-
tanut vastustajan puolustuksen, häntä voi manipuloida ja käyttää hyväkseen. Samoin toimii
hyvin ajoitettu lahja, Troijan hevonen.*

13. LAKI sivu 132

KUN PYYDÄT APUA, VETOA AUTTAJAN OMAAN ETUUN,
ÄLÄ ARMOLLISUUTEEN TAI KIITOLLISUUDENVELKAAN

*Kun pyydät liittolaiseltasi apua, älä muistuta häntä menneistä palveluksista tai hyvistä töis-
täsi. Hän keksii kyllä syyn olla auttamatta. Korosta sen sijaan ylitsevuotavasti hänelle koitu-
vaa hyötyä pyynnöstäsi tai liittolaisuudessanne. Hän auttaa ilomielin, jos hyöttyy siitä itse.*

14. LAKI sivu 139

ESIINNY YSTÄVÄNÄ, TOIMI VAKOOJANA

*On ehdottoman tärkeää tietää mahdollisimman paljon vastustajastaan. Laita vakoojat ko-
koamaan tietoa, jotta pysyt askeleen edellä vastustajaasi. Vielä parempi on toimia itse vakoo-
jana. Seurapiiritapahtumissa voi nuuskia sivistyneesti. Kysy epäsuoria kysymyksiä paljastaak-
sesi muiden aikeet ja heikkoudet. Kaikki tilaisuudet ja tapahtumat tarjoavat mahdollisuuden
taidokkaaseen vakoiluun.*

15. LAKI sivu 145

MURSKAA VIHOLLISESI TÄYDELLISESTI

*Kaikki suuret johtajat Mooseksesta lähtien ovat tienneet, että pelätty vihollinen täytyy murs-
kata täysin. (Jotkut ovat oppineet tämän kantapään kautta.) Jos yhdenkin himmeästi hehku-
van hiilen jättää kytemään, ennemmin tai myöhemmin se sytyttää tulipalon. Puolimatassa
pysähtyminen on kohtalokkaampaa kuin täydellinen hävitys; vihollinen toipuu ja janoaa kos-
toa. Murskaa hänet sekä fyysisesti että henkisesti.*

16. LAKI sivu 154

POISSAOLO LISÄÄ ARVOSTUSTA

*Helppo saatavuus laskee tuotteen hintaa. Vastaavasti mitä enemmän ihminen näkyy ja kuu-
luu, sitä tavanomaisemmalta hän vaikuttaa. Vakiinnutettuasi paikkasi ryhmässä voit tehdä
itsestäsi kiinnostavamman ja kunnioitetumman vetäytymällä väliaikaisesti. Opettele poistu-
maan oikeaan aikaan: puute nostaa arvoa.*

17. LAKI sivu 163

PIDÄ MUUT PELON VALLASSA: KÄYTTÄYDY ARVAAMATTOMASTI

Ihmiset ovat tapojensa orjia ja olettavat muidenkin toimivan tuttujen kaavojen mukaan. Ennalta arvattava käytös lisää muiden vallantunnetta. Käännä asetelma toisinpäin: ole harkitun arvaamaton. Epäjohdonmukainen käytös, jonka tarkoitusta on vaikea havaita, saattaa muut epätasapainoon. He kuluttavat itsensä loppuun yrittäessään keksiä selityksiä teoillesi. Äärimmilleen vietyä strategiaa voi käyttää pelotteluun ja terrorisointiin.

18. LAKI sivu 171

ÄLÄ RAKENNA LINNOITUSTA TURVAKSESI – ERISTÄYTYMINEN ON VAARALLISTA

Maailma on vaarallinen ja vihollisia on kaikkialla. Jokaisen täytyy vahtia omaa selustaansa, ja linnoitus voi vaikuttaa turvalliselta. Eristäytyneisyys kuitenkin altistaa useammalle vaaralle kuin miltä se suojaa. Se vie arvokkaan tiedon pois ulottuviltasi ja tekee sinusta silmätiikun ja helpon maalitaulun. Kiertele ihmisten keskuudessa, etsi liittolaisia ja sulaudu joukkoon. Väkijoukko suojaa vihollisilta.

19. LAKI sivu 179

SELVITÄ KENEN KANSSA OLET TEKEMISISSÄ – ÄLÄ LOUKKAA VÄÄRÄÄ IHMISTÄ

Maailmaan mahtuu kaikenlaisia ihmisiä, etkä voi olettaa jokaisen reagoivan käytökseesi samalla tavalla. Jos petät tiettyjä ihmisiä tai johdat heitä barhaan, he hautovat koston koko loppuelämänsä. He ovat susia lampaiden vaatteissa. Valitse uhri ja vastustajasi huolella – älä koskaan loukkaa tai petkuta väärää ihmistä.

20. LAKI sivu 188

ÄLÄ SITOU DU KEHENKÄÄN

Vain typerys kiirehtii asettumaan aina jonkun puolelle. Älä puolla mitään muuta asiaa tai kantaa kuin omaasi. Säilyttämällä itsenäisyytesi hallitset muita – saat ihmiset kääntymään toisiaan vastaan ja tavoittelemaan sinua.

21. LAKI sivu 201

TEKEYDY NARRIKSI – VAIKUTA TYHMEMMÄLTÄ KUIN VASTUSTAJASI

Kukaan ei halua tuntea olevansa toista tyhmempi. Petoksen avain on saada kohteesi tuntemaan itsensä muita ja etenkin sinua fiksummaksi. Jos uhri pitää huijaria narrina, hän ei ole varuillaan.

22. LAKI sivu 209

KÄÄNNÄ ANTAUTUMINEN EDUKSESI

Heikomman osapuolen ei pidä koskaan taistella kunniansa puolesta. On parempi antautua. Se antaa aikaa toipumiseen ja voimien keräämiseen sekä valloittajan kiusaamiseen ja ärsyttämiseen. Ehdit myös odottaa hänen voimiensa heikentymistä. Älä anna voimakkaammalle vastustajalle tyydytystä taistelusta ja voitosta – antaudu saman tien. Toisen posken kääntäminen järkyttää ja raivostuttaa hyökkääjää. Tee antautumisesta vallankäytön ase.

23. LAKI sivu 218

KESKITÄ VOIMASI

Säästä voimiasi keskittämällä ne alueelle, jolla olet vahvoilla. Yhdestä rikkaasta, pohjaan asti louhitusta kaivoksesta on enemmän hyötyä kuin lukuisista pintaraapaisuista. Keskitetty voima lyö laudalta laaja-alaisen voiman. Kun etsit liittolaisia tukemaan vallantavoitteluasi, pyri löytämään yksi voimakas tukija, yksi rikas kultasuoni, joka ei hevillä ehdy.

24. LAKI sivu 226

OLE TÄYDELLINEN HOVIMIES

Hyvä seuramies, täydellinen hoviherra, menestyy maailmassa, joka pyörii vallan ja poliittisen kyvykkyyden ympärillä. Hän on tehnyt epäsuoruudesta taiteenlajin: hän imartelee ja mielistelee ylempiarvoisiaan ja osoittaa ylemmyytensä alempiarvoisiaan kohtaan kohteliaan epäsuorasti. Opettele hovin säännöt ja käytä niitä hyväksesi, niin nousest korkeimpaan mahdolliseen asemaan.

25. LAKI sivu 241

LUO ITSESI UUELLEEN

Älä tyydy yhteiskunnan määrittämään rooliin. Luo itsesi uudelleen ja muovaa itsellesi uusi persoona, joka herättää huomiota ja pitää yllä yleisön mielenkiintoa. Luo oma imagosi, älä anna muiden määritellä sitä. Korosta julkisia eleitäsi ja tekojasi dramaattisilla keinoilla, niin vaikutusvaltasi kasvaa ja sinusta tulee muiden silmissä elämää suurempi.

26. LAKI sivu 251

ÄLÄ TAHRAA KÄSIÄSI

Vaikuta sivistyneisyyden ja tehokkuuden perikuvalla: älä ikinä tahraa käsiäsi erehdyksillä tai pahoilla teoilla. Peitä oma osuutesi käyttämällä muita syntipukkeina ja käsikassaroina, niin pysyt itse tahrattomana.

27. LAKI sivu 268

LUO KULTTI ITSESI YMPÄRILLE

Ihmisillä on suunnaton tarve uskoa johonkin. Hyödynnä tätä halua antamalla heille jotakin, mihin uskoa. Puhu epämääräisesti, mutta lupaa paljon. Herätä innostusta, älä niinkään pohdintaa. Anna uusille opetuslapsillesi rituaaleja suoritettavaksi ja pyydä heitä tekemään uhrauksia puolestasi. Nykymaailmassa, josta puuttuvat yhteinen uskonto ja suuret aatteet, uusi uskonjärjestelmä antaa luojalleen sanoin kuvaamattoman vallan.

28. LAKI sivu 281

TOIMI PELOTTOMASTI

Jos epäröit, älä toimi. Epävarmuus tekee pyrkimyksesi tyhjiksi, ja arkailu on vaarallista. Voit korjata uhkarohkeudestasi johtuvat virheet toimimalla yhä pelottomammin ja röyhkeämmin. Kaikki kunnioittavat rohkeaa, pelkuria ei kukaan.

29. LAKI sivu 291

SUUNNITTELE LOPPUUN ASTI

Lopussa kiitos seisoo – suunnitelmat on tehtävä loppuun asti. Ota huomioon kaikki mahdolliset seuraukset, esteet ja kohtalon oikut, jotka saattavat tuhota työsi ja suoda kunnian toisille. Kun olet suunnitellut kaiken alusta loppuun, et hämmenny yllättävistäkään käänteistä ja osaat lopettaa ajoissa. Ohjaile onnetarta hellävaraisesti haluamaasi suuntaan. Viimeistele suunnitelmasi, niin hallitset omaa kohtaloasi.

30. LAKI sivu 301

ÄLÄ PALJASTA KUINKA ANKARASTI TYÖSKENTELET

Pidä huolta, että kaikki toimesi näyttävät helpoilta ja luonnollisilta. Kaikki vaiva, harjoittelu ja ovelat keksinnöt on peitettävä näkyvistä. Toimi niin, ettei mikään tekemisesi näytä vaativan vaivannäköä. Anna vaikutelma, että voisit halutessasi tehdä paljon enemmänkin. Vastusta kiusausta paljastaa, miten ankarasti työskentelet – se herättää vain kysymyksiä. Älä opeta kenellekään niksejäsi, sillä muuten niitä käytetään sinua vastaan.

31. LAKI sivu 311

HALLITSE VAIHTOEHTOJA: PANE MUUT PELAAMAAN JAKAMILLASI KORTEILLA

Paras petos on sellainen, että uhri uskoo voivansa valita ja hallita tilannetta, vaikka todellisuudessa hän on pelkkä sätkynukke. Anna ainoastaan vaihtoehtoja, jotka ajavat sinun etuasi. Pakota muut valitsemaan kahden pahan väliltä. Pane uhri puun ja kuoren väliin: saarra heidät niin, etteivät he voi väistää iskua.

32. LAKI sivu 320

VETOA UNELMIIN

Totuutta kartetaan sen rumuuden ja epämiellyttävyyden takia. Älä koskaan vetoa totuuteen, ellet ole valmis kohtaamaan unelmien katoamisen herättämää vihaa. Elämä on niin karua ja abdistavaa, että ne joilla on taito keksiä tarinoita ja loibtia esiin kuvia, ovat kuin keitaita erämaassa – kaikki kiiruhtavat heidän luokseen. Ihmisten unelmien ymmärtämisestä on valtavasti hyötyä.

33. LAKI sivu 329

KÄYTÄ HYVÄKSESI MUIDEN HEIKKOUKSIA

Jokaisella on heikkoutensa. Heikkous on yleensä jokin epävarmuus, hallitsematon tunne tai tarve. Se voi olla myös jokin pieni salassa pidetty nautinto. Kun löytää toisen heikkouden – mikä tahansa se onkin – siitä voi tehdä peukaloruuvin, jota käyttää omaksi edukseen.

34. LAKI sivu 341

TEE ITSESTÄSI KUNINKAALLINEN: KÄYTTÄYDY KUIN KUNINGAS, NIIN SINUA KOHDELLAAN SELLAISENA

Usein oma käytöksesi määrää, miten sinua kohdellaan: jos esiinnyt rahvaanomaisesti ja tavallisesti, ihmiset menettävät ajan mittaan kunnioituksensa sinua kohtaan. Kuningas kunnioittaa itseään ja saa muut tuntemaan samoin. Käyttäytymällä kuin kuningas – täynnä uskoa omiin kykyihisi – annat vaikutelman, että sinut on luotu kruunua varten.

35. LAKI sivu 351

HALLITSE AIKAA

Älä koskaan vaikuta kiireiseltä – kiire kertoo puutteellisesta itsekurista ja hallitsemattomasta ajankäytöstä. Ole aina kärsivällisen oloinen, ikään kuin tietäisit, että tulet saamaan kaiken ajallaan. Jahtaa oikeaa hetkeä kuin etsivä rikollista. Haistele ajan henkeä ja trendejä, joita voit käyttää eduksesi. Pysyttele syrjässä, kun aika ei ole vielä kypsä, ja iske täydellä voimalla h-hetken koittaessa.

36. LAKI sivu 361

YLENKATSO ASIOITA, JOITA ET VOI SAADA: HUOMIOTTA JÄTTÄMINEN ON PARAS TAPA KOSTAA

Tunnustaminen tekee turhanpäiväisestä ongelmasta näkyvän ja uskottavan. Mitä enemmän huomioit vihollistasi, sitä vahvempi hänestä tulee. Pienen virheen korjaaminen vain pahentaa asiaa ja tuo sitä enemmän esiin. Toisinaan on paras jättää asia sikseen. Jos haluat jotakin mitä et voi saada, esitä tyytyväistä. Mitä vähemmän kiinnostuksesi näkyy, sitä ylivoimaisemmalta vaikutat.

37. LAKI sivu 371

LUO VANGITSEVIA ESITYKSIÄ

Hätkähdyttävät kuvat ja suuret symboliset eleet luovat vaikutelman vallasta – ne eivät jätä ketään kylmäksi. Luo esityksiä, jotka ovat täynnä huomiota herättäviä kuvia ja vetovoimaisia symboleja, jotka ylistävät nimeäsi. Kaikki häikäistyvät niin, ettei kukaan huomaa, mitä todella teet.

38. LAKI sivu 379

AJATTELE KUTEN HALUAT, MUTTA KÄYTTÄYDY KUTEN MUUTKIN

*Jos teet numeron siitä, että olet ajan henkeä vastaan ja esittelet epäsovinnaisia ajatuksiasi ja poikkeuksellisia toimintatapoja kaikkialla, ihmiset luulevat että haet vain huomiota ja suh-
taudut heihin ylenkatsovasti. He rankaisevat sinua ennemmin tai myöhemmin siitä, että saat heidät tuntemaan itsensä huonommiksi. On turvallisempaa sulautua joukkoon ja ruokkia ta-
vallisuuksi. Jaa omintakeisuutesi vain suvaitsevaisten ystävien ja ainutlaatuisuutta arvosta-
vien kanssa.*

39. LAKI sivu 388

ÄLÄ HERMOSTU – HERMOSTUTA VIHOLLISESI

*Viha ja tunteellisuus estävät suunnitelmia toimimasta. Pysy aina rauhallisena ja puolueetto-
mana. Jos pystyt suuttuttamaan vihollisesi ja pysymään itse rauhallisena, saat etulyöntiaseman.
Saata vihollisesi epätasapainoon: etsi heikko kohta, jota sohaisemalla saat hänet kuohumaan.
Pian hän tanssii pillisi mukaan.*

40. LAKI sivu 396

HALVEKSI ILMAISTA LOUNASTA

*Ilmainen on aina vaarallista. Ilmaisen tarjouksen takana piilee yleensä jokin temppu tai kät-
ketty vaatimus. Kaikki arvokas maksaa. Kun maksaa itse, välttyy kiitollisuudenvelalta, syylli-
syydeltä ja vilpillisyydeltä. Usein on myös viisasta maksaa täysi hinta – loistokkuutta ei myydy
alennuksella. Jaa rahaa anteliaasti ja pidä se kierrossa. Avokätisyys vetää valtaa puoleensa.*

41. LAKI sivu 412

ÄLÄ YRITÄ TÄYTTÄÄ SUURMIEHEN SAAPPAITA

*Mennyt näyttää aina nykyistä paremmalta ja omaperäisemmältä. Jos seuraat suurmiestä tai
vanhempasi on kuuluisa, sinun täytyy saavuttaa kaksi kertaa niin paljon kuin hän ollaksesi
häntä parempi. Älä jää muiden varjoon äläkä juutu menneeseen. Luo oma maineesi omalla ta-
vallasi. Kukista määräilevä vanhempi. Väbeksy hänen perintöään ja hanki valtaa loistamalla
omilla taidoillasi.*

42. LAKI sivu 424

TALTUTA PAIMEN, NIIN LAMPAAT HAJAANTUVAT

Ongelmat ovat usein lähtöisin yhdestä vahvasta yksilöstä – riidankylväjästä, ylimielisestä käsyläisestä, hyvän tahdon myrkyttäjistä. Jos tällaisen ihmisen annetaan toimia vapaasti, muut seuraavat hänen esimerkkiään. Älä odota, että hän aiheuttaa lisää vaikeuksia, äläkä yritä neuvotella hänen kanssaan, sillä hän ei muuta tapojaan. Kumoa hänen vaikutuksensa eristämällä tai karkottamalla hänet. Iske ongelmien aiheuttajaan, niin hänen seuraajansa hajaantuvat.

43. LAKI sivu 433

VETOA TUNTEISIIN JA JÄRKEEN

Pakkovalta herättää vastarintaa, josta ennen pitkää aiheutuu vahinkoa. Ihmisten täytyy haluta taipua tahtoosi. Henkilöstä, jonka saat puolellesi, tulee uskollinen pelinappula. Voit houkutella hänet liittolaiseksesi käyttämällä hyväksesi hänen luonteenlaatuaan ja heikkouksiaan. Pehmitä ihmisten vastustusta vetoamalla heidän tunteisiinsa ja hyödyntämällä heidän pelkojaan ja arvojaan. Jos et piittaa muiden tunteista ja ajatuksista, he alkavat vihata sinua.

44. LAKI sivu 442

ASETA PEILI VASTUSTAJASI ETEEN

Peili heijastaa todellisuutta, mutta se on myös täydellinen petosväline. Jos muutut viholliseksi peilikuvaksi ja teet juuri niin kuin hänkin, hän ei pysty päättämään, mikä strategiasi on. Peili pilkkaa ja nöyryyttää häntä ja saa hänet ylireagoimaan. Peilaamalla hänen mieltään uskottelet jakavasi hänen arvonsa. Peilaamalla hänen tekojaan annat hänelle opetuksen. Vain harvat pystyvät vastustamaan peilivaikutuksen voimaa.

45. LAKI sivu 459

JULISTA MUUTOSTA, MUTTA ÄLÄ UUDISTA LIIKAA KERRALLA

Kaikki ymmärtävät muutoksen tarpeen teoriassa, mutta käytännössä ihmiset ovat tapojensa orjia. Liiallinen uudistaminen aiheuttaa vain traumoja ja voimakasta vastustusta. Jos olet vasta saavuttanut valta-aseman tai jos yrität ulkopuolisena koota kannattajakuntaa, ole kunniottaviasi vanhoja toimintatapoja. Jos muutos on välttämätön, sen pitää näyttää hillityltä parannukselta entiseen.

46. LAKI sivu 468

ÄLÄ KOSKAAN VAIKUTA LIIAN TÄYDELLISELTÄ

On aina vaarallista esiintyä muita parempana, mutta kaikkein vaarallisinta on antaa vaikutelma, ettei sinussa ole mitään vikoja tai heikkouksia. Kateus synnyttää näkymättömiä vihollisia. Viisas esittelee silloin tällöin vikojaan ja tunnustaa harmittomia pabeitaan torjuakseen kateutta ja vaikuttaakseen inhimillisemmältä ja helpommin lähestyttävältä. Ainoastaan jumalat ja kuolleet voivat näyttää täydellisiltä ilman että heitä rangaistaan siitä.

47. LAKI sivu 479

ÄLÄ YLITÄ PÄÄMÄÄRÄÄSI – LOPETA AJOISSA

Vaara on suurin voiton hetkellä. Varo, ettei liiallinen itsevarmuutesi ja ylimielisyydesi yllytä sinua voitonhuumassa ylittämään tavoittelemaasi päämäärää. Jos tähtäät liian korkealle, saat enemmän vihollisia kuin pystyt voittamaan. Älä anna menestyksen nousta päähän. Mikään ei korvaa strategiaa ja huolellista suunnittelua. Aseta tavoite ja seisahdu, kun olet saavuttanut sen.

48. LAKI sivu 489

OLE HAHMOTON

Olet helppo maalitaulu, jos omaksut pysyvän hahmon ja noudatat näkyvää suunnitelmaa. Älä ota muotoa, johon viholliset voivat tarttua, vaan ole mukautuvainen ja pysy liikekannalla. Hyväksy, ettei mikään ole varmaa eikä yksikään laki ole kiveen kirjoitettu. Suojelet itseäsi parhaiten, kun pysyt yhtä muuttuvana ja muodottomana kuin vesi. Älä koskaan laske mitään vakauden tai pysyvän järjestyksen varaan. Kaikki muuttuu.

LÄHTEET sivu 503

HAKEMISTO sivu 507

Ihminen, joka kokee, ettei pysty vaikuttamaan toisiin ihmisiin ja tapahtumien kulkuun, tuntee itsensä avuttomaksi ja onnettomaksi. Harva haluaa vähemmän valtaa. Nykymaailmassa ei kuitenkaan saa näyttää vallanhaluiselta tai tavoitella valtaa peittelemättömästi, vaan tulee vaikuttaa rehelliseltä ja kunnolliselta. Siksi tarvitaan hienovaraisia keinoja – valtaa tavoittelevan tulee olla miellyttävä mutta ovela, demokraattinen mutta kavala.

Tämä jatkuva vilppi muistuttaa entisajan hovien vehkeilyä. Hovit ovat aina muodostuneet valtaapitävän henkilön ympärille – kuninkaan, kunin-gattaren, keisarin tai johtajan. Hovimiehen asema oli jatkuvasti vaaka-laudalla. Hänen tuli palvella herraansa, mutta jos hän mieliteli liikaa tai kalasteli suosiota ilmiselvästi, muut alkoivat punoa juonia häntä vastaan. Johtajan suosioon piti päästä salakavalin keinoin. Jopa taitavan hovimiehen oli suojauduttava tovereiltaan, jotka vehkeilivät jatkuvasti syrjäyttääkseen kilpailijansa.

Hovin tuli näyttää sivistyksen ja hienostuneisuuden kehdolta. Valtape-lissä paheksuuttiin väkivaltaisista tai tökeröistä liikkeistä. Hovimiehet kamppai-livat hiljaa ja salassa voimakeinojen käyttäjiä vastaan. Pulmallista oli, että hovimiehen tuli juonitella vihollisiaan vastaan ja tehdä heidän suunnitel-mansa tyhjiksi, mutta käyttäytyä kuin tyylikkyyden perikuva. Menestyvä hovimies oppi ajan myötä tekemään kaikki liikkeensä epäsuorasti. Jos hän puukotti vastustajaansa selkään, hän teki sen silkkihansikas kädessään ja hurmaava hymy kasvoillaan. Pakottamisen tai suoran petoksen sijaan täy-dellinen hovimies sai tahtonsa läpi viettelyn, viehätysvoiman, huijaamisen ja oveluuden avulla, ja hän suunnitteli aina toimintaansa pitkälle tulevai-suuteen. Hovielämä oli päättymätöntä peliä, joka vaati jatkuvaa valppautta ja taktiikan kehittelyä. Se oli sivistynyttä sotaa.

Nykyihminen kohtaa saman paradoksin kuin menneisyyden hovimies. Kaiken tulee näyttää sivistyneeltä, kunnolliselta, demokraattiselta ja rei-lulta. Mutta jos sääntöjä noudattaa liian tarkasti ja kirjaimellisesti, joutuu fiksumpien murskaamaksi. Suuri renessanssiajan diplomaatti ja hovimies

Hovit ovat kohteliaisuuden ja hyvän käytöksen tyyssijojä; elleivät ne olisi, ne olisivat löhduttomia ja raakalaismaisia paikkoja.

Ne jotka nyt hymyilevät ja syleilevät toisiaan, häpäisisivät ja puukotaisivat selkään, elleivät hyvät tavat estäisi...

LORDI CHESTERFIELD
(1694–1773)

Ei oudostuta että karitsat ovat karsaita suurille petollinnuille, mutta sen vuoksi ei voi paheksua suuria petollintuja siitä että ne noutavat pieniä karitsia. Ja kun karitsat sanovat keskenään "nämä petollinnut ovat pahoja; ja se joka on niin vähän kuin mahdollista petollintu ja enemmän niiden vastakohta, karitsa – eikö se ole hyvä?" ei tässä ihanteen asettamisessa ole mitään moitittavaa, vaikka petollinnut kenties katsastavat hiukan ivallisesti ja kenties sanovat toisilleen: "me emme ole niitä kohtaan karsaita, näitä hyviä karitsia, me rakastammekin niitä: mikään ei maistu paremmalta kuin hento karitsa".

FRIEDRICH NIETZSCHE
(1844–1900). SUOM. J. A. HOLLO.

Niccolò Machiavelli kirjoitti: "Jos ihminen pyrkii aina tekemään oikein, hän jää väärintekijöiden sankassa joukossa väkisinkin tappiolle." Hovi oli olevinaan hienostuneisuuden tyyssija, mutta kimaltelevan ulkokuoren alla kuohuivat synkät tunteet: ahneus, kateus, himo ja viha. Myös nyky maailma väittää olevansa reilu, mutta ihmisen tunteet eivät ole hävinneet eivätkä muuttuneet. Peli on sama kuin ennenkin. Kaikki esittävät kunnioittavansa käytöstapoja, mutta vain hölmöt noudattavat niitä. Tee kuten Napoleon neuvoo: peitä teräksiset kätesi silkkihansikkain. Jos hallitset epäsuoran vaikuttamisen taidon kuin entisajan hovimies – opit viettelemään, hurmaamaan, pettämään ja päihittämään vastustajasi hienovaraisesti – nouset vallan huipulle. Saat toiset taipumaan tahtoosi, ilman että he huomaavat, mitä olet tehnyt. Ja kun he eivät ymmärrä toimintaasi, he eivät myöskään suutu sinulle tai vastusta aikeitasi.

Joistakin ihmisistä ajatus epäsuorien valtapelien tietoisesta pelaamisesta tuntuu pahalta ja itsekkäältä menneisyyden jäänteeltä. He uskovat voivansa jättäytyä pelin ulkopuolelle ja käyttäytyä kuin eivät vallasta välittäisi. Näitä ihmisiä täytyy varoa, sillä vaikka he ilmaisevat mielipiteensä suoraan, he ovat usein kaikkein taitavimpia valtapelureita. He peittävät kekseliäästi harjoittamansa manipuloinnin ja saattavat esitellä heikkouttaan ja vallanpuutettaan moraalisenä hyveenä. Aito heikkous ja vallanpuute, joka ei ole itsekkyyden motivoimaa, ei kuitenkaan tarvitse esittelyä saadakseen sympatiaa tai kunnioitusta. Oman heikkouden julkinen osoittaminen on todellisuudessa hyvin tehokas, ovela ja petollinen valtapelin strategia (katso 22. luku, Käännä antautuminen eduksesi).

Toinen valtapeleistä kieltäytyvinään olevien strategia on tasa-arvon vaatiminen jokaisella elämäalueella: jokaista täytyy kohdella samalla tavalla riippumatta hänen asemastaan ja kyvyistään. Mutta jos yrittää kohdella kaikkia tasa-arvoisesti ja reilusti välttääkseen vallankäytön tahran, ongelmaksi muodostuu se, että toiset tekevät asiat paremmin kuin toiset. Jos kohtelet kaikkia samalla tavalla etkä huomioi heidän eroavaisuuksiaan, kohotat taitamattomat korkealle ja tukahdutat osaavat. Monet, jotka toimivat näin, käyttävät toisenlaista valtaa: he asettavat ihmiset itse määrittelemään uuteen järjestykseen.

Yksi tapa jättäytyä pelin ulkopuolelle on täydellinen rehellisyys ja suoruus, koska vilppi ja salailu ovat vallantavoittelijoiden tärkeimpiä tekniikoita. Täydellinen rehellisyys väistämättä kuitenkin loukkaa ja satuttaa monia sekä aiheuttaa vastaiskuja. Kukaan ei pidä rehellistä mielipidettä objektiivisena ja henkilökohtaisista motiiveista vapaana, ja syystä: rehellisyyden käyttö on valtastrategia, jonka tarkoitus on vakuuttaa muut omasta jalomielisistä, hyväsydämisestä ja epäitsekästä luonteesta. Se on houkuttelua tai jopa hienovaraista pakottamista.

Ne jotka väittävät elävänsä valtapelien ulkopuolella saattavat vaikuttaa naiiveilta, mikä suojaa heitä vallantavoittelusyyteiltä. Naiiviuden vaikutelma voi kuitenkin olla tehokas harhautus (katso 21. laki, Tekeydy narriksi). Sitä paitsi aitoon naiiviuteen liittyy vallankäyttöä. Lapset saattavat olla naiiveja monella tavalla, mutta he pyrkivät usein kuin luonnostaan hallitsemaan lähimmäisiään. Lapset kärsivät vallanpuutteesta aikuisten maailmassa, ja he käyttävät kaikkia käsillä olevia keinoja saadakseen tahtonsa läpi. Viattomatkin pelaavat valtapelejä, ja he ovat usein kauhistuttavan tehokkaita pelaajia, koska he eivät epäröi eivätkä tuhlaa aikaansa tuumailuun. Usein ne, jotka tekevät viattomuudestaan numeron, ovat kaikkein vähiten viattomia.

Pelistä kieltäytyvinään olevan tunnistaa siitä, että hän pöyhkeilee moraalisuudellaan, hartaudellaan ja ankaralla oikeudentajullaan. Koska kaikki kuitenkin janoavat valtaa ja lähes kaikki tekemme tähtäävät vallan lisäämiseen, pelistä kieltäytyvinään oleva harhauttaa katseemme pois vallankäytöstään korostamalla moraalista ylemmyyttään. Jos häntä tarkkailee, huomaa hänen olevan mitä taitavin epäsuora manipuloija, vaikka hän joskus harjoittaakin manipulointia tiedostamattaan. Hän paheksuu syvästi, jos joku sanoo ääneen hänen päivittäin käyttämänsä taktiikan.

Maailma on suuri, vehkeilyntäyteinen hovi, johon meidät on suljettu. Älä yritä jättäytyä pelien ulkopuolelle. Ulkopuolisuus tekee ihmisen heikoksi ja heikkous onnettomaksi. Vastustelun, kiistämisen, valittamisen ja syyllisyydentunnon sijaan kannattaa kehittää itsestään taitava valtapeluri. Parempi vallan käsittelijä on myös parempi ystävä, rakastaja, vaimo, aviomies ja ihminen. Seuraamalla täydellisen hovimiehen tietä (katso 24. laki) opit tuottamaan muille iloa ja mielihyvää. He tulevat riippuvaisiksi kyvyistäsi ja alkavat janota seuraasi. Opettelemalla kirjan 48 lakia säästyt valtapelissä hutiloinnin aiheuttamalta tuskalta – tulella ei kannata leikkiä tunteista sen ominaisuuksia. Koska valtapelejä ei voi paeta, niissä on parempi olla taitava kuin kieltäytyä niistä tai joutua tunarin osaan.

Valtapelin opettelu vaati tietynlaista maailmankuvaa ja näkökulman vaihtoa. Tuloksia ei voi saavuttaa ilman vaivannäköä ja vuosien harjoittelua, sillä kukaan ei luonnostaan toimi vallan lakien mukaisesti. Perustaitojen oppimisen jälkeen vallan lakeja on helpompi soveltaa.

Näistä perustaidosta tärkein ja vallan kannalta ratkaisevin on tunteiden hallinta. Tunteenomaisen reagointi on suurin valtaanpääsyn este, erehdys jonka hinta on paljon suurempi kuin tunteiden ilmaisemista seuraava hetkellinen tyydytys. Tunteet jättävät järjen varjoonsa. Jos tilannetta ei näe selvästi, siihen ei pysty vastaamaan hallitusti.

Viha on tuhoisin tunteenomainen reaktio, sillä se hämärtää järjen. Se vie tilanteen hallinnan ja lisää vihollisen määrätietoisuutta. Kun yrität tuhota

*Vain voimalla tai
ovelluudella voi saada
ihmisen tekemään mitä
haluaa. Jotkut mainitse-
vat rakkaudenkin, mutta
ei aurinkoa voi jäädä
odottamaan, sillä joka
hetki on elämälle kallis.*

JOHANN WOLFGANG VON
GOETHE (1749–1832)

*Jousiampujan nuoli voi
tappaa tai jättää henkiin,
mutta viisaan miehen
punoma salajuoni voi
surmata jopa kohdussaan
lojuvan vauraan.*

KAUTILYA, INTIALAINEN
FILOSOFI (200-LUKU
EAA.)

*Mietin itsekseni:
millä keinoilla, millaisella
häikäilemättömyydellä,
miten monilla erilaisilla
taidoilla ja millä abke-
ruudella ihminen teroittaa
aistinsa pettämään toisen,
ja miten tämän taiteen
moninaisuus tekee
maailman kauniimmaksi.*

FRANCESCO VETTORI,
MACHIAVELLIN
AIKALAINEN JA YSTÄVÄ,
1700-LUVUN ALKU

*Ei ole periaatteita, on
vain tapahtumia; ei ole
lakeja, on vain olosuhteita;
yli-ihminen asettuu
tapahtumiin ja olosuhteisiin
niitä johtaakseen. Jos
olisi olemassa pysyviä
periaatteita tai lakeja,
niin kansat eivät niitä
vaihtaisi niinkuin me
vaihdamme paitaa.
Yksityisen velvollisuus ei
ole olla viisaampi kuin
koko kansakunta.*

HONORÉ DE BALZAC
(1799–1850). SUOM. EINO
VOIONMAA

vihollisen, joka on loukannut sinua, tuudita hänet varomattomaksi teeskennellyllä ystävällisyydellä.

Myös rakkaus ja kiintymys voivat olla tuhoisia. Ne estävät huomaamasta, että niilläkin ihmisillä, joilta sitä vähiten odottaisi, on itsekkeitä tarpeita ja sormensa valtapelissä. Vihaa tai rakkautta ei voi tukahduttaa tai estää, eikä pidäkään. Täytyy kuitenkin harkita, miten niitä ilmaisee, ja pitää huolta, etteivät ne vaikuta omaan strategiaan tai suunnitelmaan.

Hallitukseen tunteensa täytyy etäännyttävä nykyhetkestä ja ajatella objektiivisesti mennyttä ja tulevaa. Kumpaan suuntaan täytyy nähdä samaan aikaan vastataksaan vaaraan, mistä ikinä se uhkaakin, kuten Janus, roomalaisten kaksikasvoinen jumala, porttien ja ovien vartija. Luo itsellesi Januksen kasvot – joista toiset kääntyvät kohti tulevaisuutta ja toiset menneisyyttä.

Tulevaisuuden motto on: ”Pysy valppaana”. Minkään ongelman ei pitäisi tulla sinulle yllätyksenä, jos osaat kuvitella sen ennen kuin se ilmaantuu. Älä tuhlaa aikaasi unelmoimalla onnellisesta lopputuloksesta, vaan ennakoijainen muutos ja karikko, joka tiellesi voi osua. Mitä pitemmälle näet, sitä useamman askeleen voit suunnitella eteenpäin ja sitä voimakkaampi sinusta tulee.

Januksen toiset kasvot ovat kohti menneisyyttä, mutta eivät menneitä loukkauksia muistellen tai kaunaa kantaen. Se vain rajoittaisi valtaa. On tärkeää oppia unohtamaan ne menneisyyden tapahtumat, jotka vaivaavat mieltä ja hämärtävät järkeä. Taaksepäin katsomisen tarkoitus on itsensä kehittäminen ja kouluttaminen, menneiltä sukupolvilta oppiminen. (Kirjan lukuisat historialliset esimerkit auttavat tässä.) Menneisyyden opetusten kautta voit tarkkailla omaa ja läheistesi toimintaa. Tämä on valtapelin tärkein koulu, koska sen opetukset perustuvat todellisiin tapahtumiin.

Aloita tutkimalla menneisyydessä tekemiäsi virheitä, jotka ovat estäneet etenemistäsi eniten. Analysoi niitä vallan 48 lain avulla. Vanno oppitunnin jälkeen vala: ”En koskaan enää toista tätä virhettä; en koskaan enää lankea tuohon ansaan.” Jos opit arvioimaan ja tarkkailemaan itseäsi, pystyt murtaamaan menneisyyden kaavat, mikä on äärettömän arvokas taito.

Vallan saaminen vaatii kykyä pelata vaikutelmilla: opettele siis harhauttamaan ja käyttämään naamioita. Harhauttaminen ja naamioituminen eivät ole rumia tai moraalittomia keinoja. Monessa mielessä juuri kyky valheella ja huijata erottaa ihmiset eläimistä. Kreikan mytologiassa, Intian Mahabharatassa ja babylonialaisessa Gilgamesh-epoksessa vilpillisuus on jumalten etuoikeus. Sankaria kuten Odysseusta arvostettiin, koska hän pystyi kilpailemaan jumalten kanssa oveluudessa ja anasti osan heidän jumalallisesta voimastaan olemalla yhtä nokkela ja petollinen kuin he. Harhauttaminen on ikivanha, pitkälle kehittynyt taito ja valtapelin tehokkain ase.

Voit huijata vain ottamalla etäisyyttä itseesi – muuntautumalla ja käyttämällä tilanteeseen sopivaa naamia. Jos mukaudut aina tilanteeseen, pystyt

toimimaan helpommin. Tee kasvoistasi joustavat kuin näyttelijällä. Salaa huolellisesti aikeesi muilta, ja harjoittele muiden houkuttelemista ansaan. Vaikutelmilla pelaaminen ja harhauttamisen taito ovat elämän pieniä iloja, mutta ne ovat myös tärkeimmät keinot vallan saamiseen.

Jos harhauttaminen on valtapelin tehokkain ase, kärsivällisyys on valtantavoittelijaa suojaava kilpi. Kärsivällisyys ehkäisee typerät möhlykset. Kärsivällisyys on opittu taito, kuten tunteiden hallintakin – kukaan ei ole kärsivällinen luonnostaan. Vallassa ei ole mitään luonnollista; valta on jumalallisempaa kuin mikään muu inhimillinen ilmiö. Jumalten tärkein hyve on kärsivällisyys – heillä ei muuta olekaan kuin aikaa. Kaikki hyvä tapahtuu aikanaan, mutta se vaatii malttia ja pitkän tähtäimen suunnitelmia. Kärsimättömyys on heikkouden merkki: se estää saamasta valtaa.

Valta on olemukseltaan moraalitonta, ja tärkeä siihen liittyvä taito on kyky nähdä ennemmin olosuhteet kuin niissä oleva hyvä ja paha. Vallan peleissä vastustajia ei arvioida heidän tarkoituksperiensä, vaan heidän toimintansa seurausten perusteella. Strategioita ja vallan käyttämisä mitataan sillä perusteella, miltä ne näyttävät ja tuntuvat. Tarkoituksiperät nostetaan usein esiin silloin kun halutaan pettää tai johtaa harhaan. Onko sillä väliä, että pelaaja, ystävä tai kilpailija, tarkoittaa hyvää ja tahtoo parastasi, jos hänen toimintansa aiheuttaa tuhoa ja hämmennystä? Ihmiset peittelevät tekojaan kaikenlaisilla oikeutuksilla ja korostavat toimintansa hyviä aikeita. Naura partaasi aina kun joku tekee niin, äläkä koskaan arvioi toisen aikeita tai tekoja moraalisin kriteerein, jotka todellisuudessa pyrkivät oikeuttamaan vallan keräämistä.

Valta on peliä, jossa vastustajasi istuu sinua vastapäätä. Kumpikin käyttäytyy sivistyneesti, noudattaa pelin sääntöjä eikä ota asioita henkilökohtaisesti. Pelaat strategiaasi noudattaen ja seuraat vastustajasi liikkeitä niin rauhallisesti kuin pystyt. Lopulta arvostat enemmän pelitoverisi kohteliaisuutta kuin hyviä aikeita. Kouluta itsesi näkemään hänen liikkeidensä seuraukset ja ulkoiset olosuhteet, äläkä anna huomiosi harhautua muualle.

Taitava vallankäyttäjä tietää, mitä *ei saa* tehdä ja mihin *ei tule* antaa johdattaa itseään. Kaikkia asioita täytyy arvioida niiden hinnan perusteella. Kuten Nietzsche kirjoitti: ”Toisinaan asian arvo ei määräydy sen mukaan, mitä sillä saadaan aikaan, vaan sen, mitä siitä joudutaan maksamaan – miten *kalliiksi* se meille käy.” Saatat saavuttaa sinänsä arvokkaan päämäärän, mutta mihin hintaan? Sovella tätä sääntöä kaikkeen, myös silloin kun harkitset, tekisitkö yhteistyötä jonkun kanssa tai tulisitko hänen avukseen. Elämä on lyhyt, otolliset tilaisuudet ovat harvassa ja tarmoa on rajallisesti. Ota ajan rajallisuus huomioon siinä missä muutkin seikat. Älä tuhlaa kallista aikaasi tai mielenrauhaasi muiden asioihin – se on korkea hinta maksettavaksi.

Valta on sosiaalinen peli, jonka taitava pelaaminen vaatii kykyä analysoida ja ymmärtää ihmisiä. Kuten 1600-luvulla elänyt suuri ajattelija ja ho-

vimies Baltasar Gracián totesi: "Monet tutkiskelevat eläinten tai kasvien ominaisuuksia; kuinka paljon tärkeämpää olisikaan tutkia ihmisiä, joiden kanssa elämme ja kuolemme!" Hyvän pelaajan pitää olla myös hyvä psykologi: hänen täytyy tunnistaa motiivit ja nähdä läpi pölypilven, jolla ihmiset peittävät tekonsa. Ihmisten kätkeytyneiden motiivien ymmärtäminen on tärkein yksittäinen valtaan vievä taito. Se avaa loputtomia harhauttamisen, viettelyn ja manipuloinnin mahdollisuuksia.

Ihmiset ovat monimutkaisia. Heidän tarkkailemiseensa voi käyttää koko elämänsä ymmärtämättä heitä koskaan täydellisesti. Siksi on tärkeää aloittaa heti. Pidä yksi periaate mielessä: älä jaottele ihmisiä niihin, joihin luotat, ja niihin, joita tutkit. Älä koskaan luota kehenkään täysin, ja tutki kaikkia, myös ystäviäsi ja rakkaimpiasi.

Lopuksi: hanki valtaa aina epäsuorasti. Naamioi oveluutesi. Liiku kuin biljardipallo, joka kimpoaa useasti, ennen kuin se iskeytyy kohteeseensa. Suunnittele liikkeesi huolella ja suuntaa ne päämäärään vähiten ilmeisellä tavalla. Nykyajan hovissa menestyt kun toimit epäsuorasti kätkemällä juonittelusi kunnollisen julkisivun taakse.

Ajatele *Vallankäytön 48 lakia* epäsuoran vaikuttamisen käsikirjana. Lait perustuvat valtaa tutkineiden ja sitä taitavasti käyttäneiden naisten ja miesten kirjoituksiin. Tekstit ovat peräisin yli kolmentuhannen vuoden ajalta ja toisistaan niinkin etäällä olevista kulttuureista kuin muinainen Kiina ja renessanssiajan Italia. Silti niissä on yhteisiä piirteitä ja aiheita. Ne kaikki kertovat vallan olemuksesta, jota ei ole vielä pystytty tyhjentävästi ilmaisemaan. Vallan 48 lakia kiteyttävät aikojen kuluessa kasautunutta viisautta. Kirjassa on hyödynnetty maailmanhistorian parhaiden strategiiden (Sunzi, Carl von Clausewitz), poliitikkojen (Otto von Bismarck, Charles Maurice de Talleyrand), hovimiesten (Baldesar Castiglione, Baltasar Gracián), viettelijöiden (Ninon de Lenclos, Casanova) ja huijareiden ("Yellow Kid" Weil) kirjoituksia.

Lakien taustalla on yksinkertainen taustaoletus: tietyt teot lähes aina lisäävät valtaa (lain noudattaminen) ja toiset vähentävät sitä tai saattavat jopa tuhota tekijänsä (lain rikkominen). Näitä tapoja rikkoa ja noudattaa lakia valaistaan historiallisin esimerkein. Lait ovat ajattomia ja ehdottomia.

Vallankäytön 48 lakia voi käyttää monella tavalla. Lukemalla kirjan kanteen opit paljon vallasta yleensä. Vaikka monet laeista eivät näytä sopivan suoraan elämäsi, ajan myötä huomaat, että kaikilla on sovelluskohteensa ja että kaikki liittyvät toisiinsa. Hankkimalla yleiskuvan aiheesta pystyt arvioimaan aiempia tekojasi ja hallitsemaan tämänhetkisiä projektejasi. Kirjan huolellinen sulattaminen herättää ajatuksia ja pohdintaa vielä pitkään lukemisen jälkeen.

Kirja on suunniteltu myös selailuun ja tiettyyn tilanteeseen sopivan lain tutkiskeluun. Sanotaan esimerkiksi, että sinulla on ongelmia esimiehesi

kanssa, etkä voi ymmärtää, miksi ponnistelusi eivät ole herättäneet kiitollisuutta tai johtaneet ylennykseen. Monet laeista käsittelevät suoraan herran ja alamaisen suhdetta, ja rikot lähes varmasti joitakin niistä. Tutkimalla lakien tiivistelmiä sisällysluettelosta löydät tilanteeseen sopivat lait.

Kirjasta voi myös tyytyä poimimaan viihdyttäviä paloja ja nauttia menneisyyden vallanpitäjien erehdyksistä ja onnistumisista. Varoituksen sana kuitenkin niille, jotka käyttävät kirjaa tähän tarkoitukseen: saattaa olla parempi lopettaa alkuunsa. Valta on viettelevää ja petollista. Se on labyrintti – mielesi uppoutuu sen loputtomien ongelmien ratkaisuun, ja pian huomaat, kuinka miellyttävästi olet eksyksissä. Valta on huvittavinta, jos sen ottaa tosissaan. Niin suurella asialla ei kannata leikkiä. Vallan jumalat paheksuvat kevytmielisiä; he antavat täyden tyydytyksen vain niille, jotka tutkivat ja pohtivat valtaa tarkasti ja rankaisevat niitä, jotka vilkuilevat pintaa etsien hetken huvitusta.

*Jos ihminen pyrkii aina tekemään oikein, hän jää väärintekijöiden sankassa
joukossa väkisinikin tappiolle. Mikäli ruhtinas haluaa säilyttää asemansa,
hänen täytyy opetella tekemään vääryyttä ja käyttämään sitten tätä taitoaan
tarpeen mukaan.*

Niccolò Machiavelli (1469–1527), Ruhtinas

I.

LAKI

ÄLÄ JÄTÄ JOHTAJAA VARJOOSI

ASETUS

Pyri aina siihen, että ylempiarvoiset tuntevat asemansa turvatuksi. Jos haluat miellyttää heitä tai tehdä vaikutuksen, älä esittele taitojasi liikaa. Muuten voi käydä päinvastoin kuin haluat, ja herätätkin heissä pelkoa ja epävarmuutta. Jos saat johtajasi näyttämään mahtavammilta kuin he ovatkaan, saavutat paljon valtaa.

LAIN RIKKOMINEN

Nicolas Fouquet, joka toimi valtiovarainministerinä Ludvig XIV:n hallituskauden ensimmäisinä vuosina, oli antelias mies. Hän jumaloi yltäkyläisiä juhlia, kauniita naisia ja runoutta. Hän rakasti myös rahaa, ja hänen elämäntyyliinsä oli pröystäilevä. Fouquet oli älykäs ja kuninkaalle korvaamaton, joten kun pääministeri Jules Mazarin kuoli vuonna 1661, kuninkaan odotettiin nimittävän valtiovarainministerinsä tämän seuraajaksi. Sen sijaan kuningas päätti lakkauttaa pääministerin pestin. Tämä ja muut merkit saivat Fouquet'n epäilemään, että hän oli luisumassa epäsuosioon, ja niin-pä hän päätti yrittää miellyttää kuningasta järjestämällä kaikkien aikojen upeimmat juhlat. Juhlien näennäinen syy oli juhlistaa Fouquet'n kartanon Vaux-le-Vicomten valmistumista, mutta todellinen tarkoitus oli osoittaa kunnioitusta kuninkaalle, juhlien kunniavieraalle.

Euroopan aateliston kerma ja aikakauden terävimmät ajattelijat – La Fontaine, La Rochefoucauld, Madame de Sévigné – osallistuivat juhliin. Molière kirjoitti tilaisuuden loppuhuipennukseksi näytelmän, jossa hän itsekin esiintyi. Juhla alkoi yltäkyläisellä seitsemän ruokalajin illallisella, johon kuului eksoottisia itämaisia herkkuja sekä uusia ruokalajeja, jotka oli suunniteltu erityisesti juuri tätä juhlaa varten. Aterialla saati Fouquet'n kuninkaan kunniaksi järjestämä musiikkiesitys.

Illallisen jälkeen ohjelmassa oli kävelyretki kartanon puutarhassa. Vaux-le Vicomten ympäristön suihkulähteineen oli tarkoitus toimia innoituksena Versailles'lle.

Fouquet piti itse seuraa nuorelle kuninkaalle heidän kävellessään geometrisesti muotoiltujen pensasmuodostelmien ja kukkapenkkin keskellä. Kun he saapuivat puutarhan kanavien luo, alkoi ilotulitusnäytös, jota seurasi Molièren näytelmän esitys. Juhla jatkui pitkälle yöhön asti, ja kaikkien vieraiden mielestä se oli mahtavin tapahtuma, johon he olivat ikinä osallistuneet.

Seuraavana päivänä kuninkaan musketöörikaartin johtaja D'Artagnan pidatti Fouquet'n. Kolme kuukautta myöhemmin hän joutui oikeuden eteen valtion varojen kähveltämisestä. (Tosiasiaa suurimman osan niistä varkauksista, joista häntä syytettiin, hän oli tehnyt kuninkaan toimeksiannosta ja tämän luvalla.) Fouquet todettiin syylliseksi ja vietiin Ranskan syrjäisimpään vankilaan korkealle Pyreneiden vuoristoon, missä hän vietti elämänsä viimeiset kaksikymmentä vuotta yksin sellissä.

Tulkinta

Aurinkokuningas Ludvig XIV oli ylpeä ja röyhkeä mies, joka halusi olla huomion keskipisteenä koko ajan. Hän ei voinut sietää sitä, että kukaan päihittäisi hänet yltäkyläisyydessä, varsinkaan hänen valtiovarainministerinsä. Fouquet'n seuraajaksi Ludvig valitsi Jean-Baptiste Colbertin, joka oli tun-

nettu nuukuudestaan ja Pariisin tylsimmistä juhlista. Colbert piti huolen siitä, että kaikki valtion varoista otetut rahat löysivät tiensä suoraan Ludvigin käsiin. Tällä rahalla Ludvig rakensi vielä Fouquet'nkin kartanoa upeamman palatsin – Versailles'n. Hän käytti samoja arkkitehtejä, sisustajia ja puutarhureita kuin Fouquet, ja Versailles'ssa Ludvig isännöi juhlaa, jotka olivat vielä ylenpalttisempia kuin ne, joista Fouquet oli maksanut vapaudellaan.

Fouquet kuvitteli juhlaillaan Ludvigille esittämiensä toinen toistaan suurenmoisempien speaktaakkeleiden korostavan hänen uskollisuuttaan ja omistautumistaan kuninkaalle. Hän ei ainoastaan ajatellut, että juhla avaisi hänelle tien takaisin kuninkaan suosioon, vaan kuvitteli sen olevan osoitus hänen hyvästä maustaan, laajoista kontakteistaan ja suuresta suosiostaan. Hän ajatteli, että se tekisi hänestä kuninkaalle korvaamattoman ja osoittaisi, että hänestä tulisi erinomainen pääministeri. Sen sijaan jokainen esitys ja jokainen vieraiden Fouquet'lle suoma arvostava hymy saivat Ludvigin ajattelemaan, että hänen omat ystävänsä ja alamaaisensa olivat vaikuttuneempia valtiovarainministeristä kuin hänestä, kuninkaasta, ja että Fouquet pöyhkeili vauraudellaan ja vallallaan. Fouquet'n hieno juhla ei imarrellut Ludvig XIV:tä, vaan loukkasi kuninkaan turhamaisuutta. Ludvig ei tietenkään olisi ikinä myöntänyt tätä kenellekään. Sen sijaan hän löysi sopivan tekosyn hankkiutua eroon miehestä, joka oli tahtomattaan tehnyt hänen olonsa epävarmaksi.

Tällaisen kohtalon kokevat tavalla tai toisella kaikki, jotka saattavat mestarinsa itsetunnon epätasapainoon, loukkaavat hänen ylpeyttään tai saavat hänet epäilemään erinomaisuuttaan.

*Illan koittaessa Fouquet oli huipulla. Sen päättyessä hän oli pudonnut pohjalle.
Voltaire (1694–1778)*

LAIN NOUDATTAMINEN

1600-luvun alussa italialainen tähtitieteilijä ja matemaatikko Galileo Galilei huomasi olevansa arveluttavassa tilanteessa. Hänen tutkimustyönsä jatkuminen riippui hallitsijoiden anteliaisuudesta, ja kuten kaikki renessanssiajan tiedemiehet, hän teki silloin tällöin keksinnöistään ja löydöistään lahjoja ajan johtaville tukijoille. Kerran hän esimerkiksi lahjoitti keksimänsä marssikompassin Gonzagan herttualle. Kompassin käyttöoppaan hän omisti Medicin suvulle. Molemmat hallitsijat olivat kiitollisia, ja heidän avullaan Galileo sai lisää oppilaita. Keksintöjen suuruudesta riippumatta hänen tukijansa yleensä maksoivat hänelle lahjoina eivätkä rahana. Galileo eli jatkuvassa epävarmuuden ja riippuvaisuuden tilassa. Täytyy olla helpompikin tapa, hän ajatteli.

Löydettyään Jupiterin kuut vuonna 1610 Galileo alkoi soveltaa uutta strategiaa. Sen sijaan, että hän olisi tehnyt kuten aiemmin ja jakanut löytönsä